

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (neljas koda)

25. september 2015*

Eelotsusetaotlus — Eelotsuse kiirmenetlus — Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 —
Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades — Raamotsus 2002/584/JSK —
Euroopa vahistamismäärus — Artikli 2 lõige 4 ja artikli 4 punkt 1 — Rakendamise tingimused — Riigi
kriminaalõigus, milles Euroopa vahistamismääruse täitmisele kehtib peale topeltkaristatavuse tingimus,
et süüks pandud asjaolu oleks vastavalt vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusele karistatav
vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on
vähemalt 12 kuud

Kohtuasjas C-463/15 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdami (Madalmaad) 2. septembri 2015. aasta
otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, menetluses

Openbaar Ministerie

versus

A.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan (ettekandja)
ja A. Prechal,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi vastavalt Euroopa Kohtu
kodukorra artiklile 99 põhistatud määrusega,

on andnud järgmise

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT L 81, lk 24), (edaspidi „raamotsus 2002/584“) artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 punkti 1.

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- 2 Taotlus on esitatud procureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgia) (Brüsseli esimese astme kohtu juures asuv kuninga prokurör) poolt A. vastu välja antud Euroopa vahistamismääruse täitmise käigus Madalmaades.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Raamotsuse 2002/584 põhjendused 5–7 ja 10 sätestavad:

„(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.

(6) Käesolevas raamotsuses sätestatud Euroopa vahistamismäärus on esimene kindel meede kriminaalõiguse valdkonnas, millega kohaldatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtet, mida Euroopa Ülemkogu nimetas õiguslase koostöö nurgakiviks.

(7) [Kuna] 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonile rajatud mitmepoolse väljaandmissüsteemi asendamise eesmärki ei suuda seoses selle ulatuse ja toimega ühepoolsetl tegutsevad liikmesriigid piisavalt saavutada ning seda saab paremini saavutada liidu tasandil, võib nõukogu võtta meetmeid vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele, millele on osutatud [EL] artiklis 2 ja [EÜ] artiklis 5. Viimati nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.

[...]

(10) Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel. Selle kohaldamise võib peatada ainult siis, kui üks liikmesriik on raskelt ja jätkuvalt rikkunud [EL] artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid ja kui rikkumise on nimetatud lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud nõukogu ja sellel on artikli 7 lõikes 2 sätestatud tagajärjed.”

- 4 Selle raamotsuse artikkel 1 sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [EL] artiklis 6.”

- 5 Nimetatud raamotsuse artikkel 2 „Euroopa vahistamismääruse rakendusala” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Euroopa vahistamismääruse võib teha tegude eest, mida vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatakse vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud, või kui karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohta on otsus tehtud, peab see olema vähemalt nelja kuu pikkune.

2. Käesoleva raamotsuse alusel ja teo topeltkaristatavust kontrollimata toimub Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmine järgmiste kuritegude puhul, nagu need on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides määratletud ja kui need on vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat:

[...]

4. Muude süütegude puhul, mida ei ole nimetatud lõikes 2, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et teod, mille suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusaktide alusel süüteod selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata.”

- 6 Sama raamotsuse artikli 4 „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused” punkt 1 sätestab:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

- 1) artikli 2 lõikes 4 osutatud juhul ei kujuta Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel süütegu; kuid seoses maksude, tolli ja valuutatehingutega ei keelduta Euroopa vahistamismääruse täitmisest põhjusel, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi seadustes ei ole kehtestatud samasuguseid makse või neis puuduvad samasugused maksude, tolli ja valuutatehingute eeskirjad nagu vahistamismääruse teinud liikmesriigi seadustes;

[...]”

Madalmaade õigus

- 7 Overleveringswet'i (üleandmise seadus, edaspidi „OLW”) artikli 7 lõige 1 sätestab:

„1. Üleandmiseks võidakse anda luba ainult järgmistel juhtudel:

- a) vahistamismääruse teinud liikmesriigi kohtuliku uurimise eesmärgil, eeldusel et vahistamismääruse teinud kohtu kinnitusel on isik, kelle üleandmist taotletakse, toime pannud mõne järgmise teo:
 - 1) kuriteo, nagu see on määratletud vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguses, mis on välja toodud käesoleva seaduse I lisas esitatud loetelus ja mis on vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat; või
 - 2) muu teo, mis on nii vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguses kui ka Madalmaade õiguses karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud;
- b) isikule, kelle üleandmist taotletakse, punktides 1 ja 2 nimetatud teo eest vahistamismääruse teinud liikmesriigis määratud vähemalt nelja kuu pikkuse või pikema vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 8 Rechtbank Amsterdami prokurör esitas sellele kohtule taotluse Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, mille oli 6. novembril 2014 välja andnud Brüsseli esimese astme kohtu juures asuv kuninga prokurör, selleks et vahistada ja üle anda A. – keda peetakse praegu Madalmaades kinni Madalmaade jõustunud vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks –, et täita teist viieaastast vabadusekaotuslikku karistust, mis mõisteti A.-le Belgias.
- 9 Euroopa vahistamismäärust mainitakse rechtbank van eerste aanleg van Brusseli (Brüsseli esimese astme kohus) 43. kriminaalkolleegiumi 7. oktoobri 2014. aasta otsuses.
- 10 Nende asjaolude kirjeldus, mille eest A. süüdi mõisteti ja mis sisaldub põhikohtuasjas arutatavas Euroopa vahistamismääruses, on lühidalt järgmine. A. lõhkus 2. märtsil 2013 Brüsselis klaasi, istus oma abikaasa peale ning hakkas teda ühe käega kähistama, lüües teda samal ajal teise käega lõhutud klaasiga pähe, kaela ja vasakule käele. Abikaasa arstlikul läbivaatusel avastati kolm kehavigastust, mis olid tekitatud terava lõikeriistaga. Eelnevalt, ajavahemikul 28. veebruarist 2013 kuni 2. märtsini 2013 oli A. oma abikaasat löönud.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et asjaolud, mis kvalifitseeritakse Belgia kriminaalõiguse alusel „tahtlikuks löömiseks ja kehavigastuste tekitamiseks abikaasale, mis tekitasid isikliku töövõimetuse” ning „tahtlikuks löömiseks ja kehavigastuste tekitamiseks abikaasale”, on Madalmaade õiguse alusel karistatavad mõlemal juhul vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud. Seevastu A.-le ette heidetud kolmanda asjaolu, s.o keelatud relva kandmise eest karistatakse Madalmaade õiguses ainult kolmanda järgu trahviga.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlused seoses sellega, kas asjaomane Euroopa vahistamismäärus on täidetav, nimetatud kolmanda asjaolu tõttu, arvestades OLW artikli 7 lõiget 1, mis selle kohtu arvates nõuab, et üleantavale isikule etteheidetavad asjaolud oleks mõlemas asjaomas liikmesriigis kriminaalkorras karistatavad ja et nimetatud asjaolude eest kohaldatava vabadusekaotuse maksimaalne kestus oleks samuti mõlemas liikmesriigis vähemalt 12 kuud. See tekitab siiski küsimuse, kas üleandmisest keeldumine sellise tõlgenduse alusel on kooskõlas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõikega 4 ja artikli 4 punktiga 1.
- 13 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõige 4 ja artikli 4 punkt 1 lubavad vahistamismäärust täitval liikmesriigil need sätted oma siseriiklikusse õigusesse üle võtta selliselt, et see liikmesriik võib nõuda mitte üksnes seda, et asjaolu loetakse selle riigi enda õiguses süüteoks, vaid ka seda, et see oleks karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud?”

Eelotsuse kiirmenetlus

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel kiirmenetluses.
- 15 Kohus põhjendas oma taotlust rõhutades eelkõige, et A.-lt vabaduse võtmine Madalmaade kohtute määratud karistuse täitmiseks kestab kuni 1. jaanuarini 2016. Alates 17. septembrist 2015 võidakse selle karistuse täitmine siiski peatada tingimusel, et samal ajal täidetakse korraldus A. lahkumiseks Madalmaade territooriumilt.

- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtus 24. juulil 2015 peetud kohtuistungi lõpus määras kohus A.-le vangistuse alates ajast, mil lõppeb tema vahi all pidamine muudel alustel. 18. augusti 2015. aasta kohtuistungil teatas prokurör, et määrab selle karistuse täitmisele, kui Euroopa vahistamismääruse kohta ei tehta ühtegi lõplikku otsust selleks ajaks, mil lõpeb Madalmaade kohtute määratud karistuse täideviimine.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes märgib, et Euroopa vahistamismääruse täitmise otsuse tähtjajad, mis on esitatud raamotsuse 2002/584 artikli 17 lõigetes 3 ja 4, peaksid mööduma 21. septembril 2015, on arvamisel, et sellel, kui Euroopa Kohus annaks eelotsuse küsimusele kiire vastuse, oleks otsene ja määrav mõju A. kriminaalkorras kinnipidamisele Madalmaades. Viimaks palus ka A. ise, et ta antaks nii kiiresti kui võimalik üle Belgia ametiasutustele.
- 18 Seoses sellega tuleb märkida esiteks, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab raamotsuse 2002/584 tõlgendamist, mis kuulub EL-i toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse võib seega lahendada kiirmenetluses.
- 19 Teiseks, A. kannab praegu vabadusekaotuslikku karistust, kuid tema karistuse kandmine võidakse alates 17. septembrist 2015 peatada, tingimusel et ta lahkub Madalmaade territooriumilt. Lahkumine toimub A. soovi kohaselt tema üleandmise kaudu Belgia ametiasutustele Euroopa vahistamismääruse täitmiseks. Kui enne 1. jaanuari 2016 ei tehta otsust nimetatud vahistamismääruse täitmise kohta, jääb A. põhimõtteliselt kuni selle otsuse tegemiseni vahi alla.
- 20 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 10. septembril 2015 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 21 Kodukorra artikkel 99 näeb ette, et kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimus on identne küsimusega, millele Euroopa Kohus on juba vastuse andnud, või kui küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, võib Euroopa Kohus igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 22 Käesolevas asjas esitatud eelotsusetaotluse puhul tuleb seda sätet kohaldada.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib oma eelotsuse küsimuses sisuliselt, kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 punkti 1 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus, kui vahistamismäärust täitvas liikmesriigis on Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmisele kehtestatud mitte ainult selline tingimus, et asjaolu, mille suhtes vahistamismäärus välja on antud, loetakse selle liikmesriigi õiguses süüteoks, vaid ka tingimus, et see oleks sama õiguse alusel karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud.
- 24 Seoses sellega tuleb märkida, et raamotsuse artikli 4 punkti 1 kohaselt võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui selle raamotsuse artikli 2 lõikes 4 osutatud juhul ei kujuta Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel süütegu. Nimetatud artikli 2 lõige 4 täpsustab, et see võimalus puudutab muid süütegusid, mida ei ole nimetatud sama artikli lõikes 2, olenemata nende koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist.

- 25 Nimetatud võimalus täitmisest keelduda piirdub seega juhtumiga, kui Euroopa vahistamismäärus puudutab sellist asjaolu, mida ei ole kantud raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõike 2 loetelusse ja mis ei ole vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel süütegu.
- 26 Keelatud relva kandmise kohta – mis on üks põhikohtuasja asjaoludest –, mis on eelotsusetaotluse esitanud kohtu kinnitusele Madalmaade õiguse alusel süütegu, tuleb sedastada, et sellega seoses ei kuulu Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine raamotsuse 2002/58 artikli 2 lõikes 4 ja artikli 4 punktis 1 sõnaselgelt silmas peetud juhtumite alla.
- 27 Lisaks ei näe ei raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõige 4, artikli 4 punkt 1 ega ükski muu selle säte ette võimalust vaielda Euroopa vahistamismääruse täitmisele vastu, tuginedes asjaolule, et tegemist on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel küll süüteoga, kuid see ei ole see karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud.
- 28 Seda kinnitab raamotsuse 2002/584 üldine ülesehitus ja sellega silmas peetud eesmärk.
- 29 Nimelt, nagu nähtub selle raamotsuse artikli 2 esimesest kahest lõikest, rõhub raamotsus nende süütegude puhul, mille kohta võidakse teha Euroopa vahistamismäärus, vahistamismääruse väljastanud liikmesriigis kohaldatavate karistuste pikkusele (vt selle kohta kohtuotsus *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, punkt 52). See on seotud asjaoluga, et kriminaalmenetlust või karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täideviimist, mille jaoks selline vahistamismäärus välja on antud, menetletakse vastavalt selle liikmesriigi eeskirjadele.
- 30 Vastupidi liikmesriikidevahelisele väljaandmisele, mis raamotsusega 2002/584 kaotati ja asendati õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga, ei võta see raamotsus enam arvesse vahistamismääruse täitmise liikmesriikides kohaldatavaid karistusi. See vastab nimetatud raamotsuse põhjenduses 5 esitatud peamisele eesmärgile, mis on kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumine vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.
- 31 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 punkti 1 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus, kui vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kehtestatakse Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmisele mitte ainult selline tingimus, et asjaolu, mille kohta vahistamismäärus välja on antud, loetakse selle liikmesriigi õiguses süüteoks, vaid ka tingimus, et see oleks sama õiguse alusel karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud.

Kohtukulud

- 32 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK) artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 punkti 1 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus, kui vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kehtestatakse Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmisele mitte ainult selline tingimus, et asjaolu, mille kohta vahistamismäärus välja on antud, loetakse selle liikmesriigi õiguses süüteoks, vaid ka tingimus, et see oleks sama õiguse alusel karistatav vabadusekaotusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud.

Allkirjad